

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Nye digte - 1841

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Nye digte - 1841", i Heiberg, Johan Ludvig: *Nye digte - 1841*, udg. af Klaus P. Mortensen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, cop. 1990, s. 173. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergjl05val-shoot-idm140194649692880/facsimile.pdf> (tilgået 27. november 2021)

Anvendt udgave: Nye digte - 1841

Ophavsret Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen.](#)

- medunderskriver. – *Folkebladet*: »Dansk Folkeblad, udg. af Trykkefrihedsselskabet 1835-48. – *Anonymt*: if. Trykkefrihedsforordningen af 27. September 1799 var det ulovligt at udgive anonyme skrifter, men når det drejede sig om bidrag i aviser o.l., var det redaktøren, som heftede juridisk.
- 47 *Supplicanten*: ansøgeren. – *pukker*: holder. – *Grobian*: grov person. – *Nepotisme*: begunstiggelse af slægtninge ved embedsbesættelser; problemet var blevet rejst af overlærer Johs. Hage i »Kjøbenhavnsposten» i 1835. – *Douceur*: dusør, bestikkelse. – *Intet gøve vil paa Haanden*: ikke betale bestikkelse.
- 48 *Baadsmænd*: hentydning til forestillingen i gr. mytologi om, at sjælene må betale færgemanden Karon en obol for at blive sejlet over Styx. – *fore*: fodre. – *Toldbodhund*: hentydning både til hunden Kerberos, som vogter indgangen til det gr. helvede Hades, og til en aktuel episode, hvor vagthundene på Toldboden havde bidt en ung pige ihjel. – *ganske vist*: helt afgjort. – *mac'adamsk Chaussée*: en bred kørevej, anlagt efter den skotske ingeniør Mac Adams (d. 1836) metode, hvor vejen belægges med en blanding af grus og skærver, den såkaldte macadamisering. – *Pas*: når man rejste mellem landsdelene, måtte man have et pas. – *Mephistopheles*: djævelen; navnet optræder første gang i 1500-tallet i den folkelige tradition. – *Seviteur*: fr. tjener; høfligheds- og ærbødighedsudtryk.
- 49 *alert*: parat. – *vise sin Hæl*: gå sin vej. – *rørende*: medlidende. – *frister*: sætter på prøve.
- 50 *Det er mageligt nok . . .*: Mephistopheles' monolog er en ironisk karakteristik af Heibergs samtid og dens manglende sans for idéen, der gør alt forskelsløst – til den slette uendelighed (jf. efterskriften). – *Sind*: sindelag. – *Betingelsen*: det at være betinget af fortiden, historien. – *Moment*: øjeblik. – *præsent*: nærværende, nyt. – *discret*: uden forbindelse med noget andet. – *Continuitet*: sammenhæng. – *Anapæst*: to trykløse stavelser efterfulgt af en trykstærk som f.eks. i sjælens egen replik.
- 52 *Pinus*: lat. forudgående. – *Klubben*: siden 1700-tallets slutning havde København haft et rigt borgerligt klubliv. – *L'Homme*: kortspil.
- 53 *Næsen spidset paa*: sat næsen op efter. – *Kjøbenhavnsposten*: (1827-59) liberalt blad, Heibergs ærkerival; angreb i januar 1840 Heiberg og Martensens hegelianisme. – *Adressavis*: »Kgl. alleene privilegerede Kjøbenhavns Adresse-Contoirs Efterretnings» (1759-1909); annonceblad, men med bekendtgørelser, hofnyheder, mindedigte og fra 1840 også politiske artikler.
- 54 *den blev til Intet*: hentyder til, at »Adresseavisen», som tidligere havde været en af de mindste aviser, i 1838 fik et nyt format, der gjorde den til en af de største. – *tintet*: befængt med tinter, dvs. bændelorm på et tidligt udviklingstrin. – *Asylprojecter* og *Vandprojecter*: to af »Adresseavisen» mærkesager. – *Bedemandsstil*: svulstig måde at tale på; spiller på Holbergs komedie »Den Stundesløse», hvor udtrykket bruges i 3. akt 4. scene. – *Contoirs Vægter*: redaktøren af »Kjøbenhavns Adresse-Comptoir», der